

'Ik hoef de antwoorden niet meer'

HET PAROOL - Patrick Meershoek – 30 september 2017

Een mooi moment om er een punt achter te zetten, zegt Henk van de Belt over de naderende herdenking van de Bijlmerramp. Een kwart eeuw na dato zegt de bewoner van de flat Kikkenstein zijn zoektocht te hebben gestaakt naar de antwoorden op de vragen die altijd zijn blijven bestaan over de toedracht en de afhandeling van de crash. "Ik hoef de antwoorden niet meer," zegt hij. "Ook omdat ik mij erbij heb neergelegd dat die informatie nooit meer boven tafel zal komen."

Die enkele dramatische ogenblikken op zondagavond 4 oktober 1992 hebben het leven van Van de Belt lang bepaald. Hij maakte indertijd de eerste videobeelden van de rampplek, en plaatste al snel na de crash met een kleine groep andere kritische en activistische buurtbewoners als eerste vraagtekens bij de lezing van de verantwoordelijke instanties over de toedracht. "De hulpverlening na de ramp was voortreffelijk, maar de informatie deugde van geen kant."

Als voorbeeld noemt hij de bevestiging dat de vleugels van het Israëlische toestel verarmd uranium bevatten. "Die kwam pas een jaar later naar buiten. Ongelooflijk vind ik dat nog steeds. Het betekent dat in de weken na de ramp honderden hulpverleners onbeschermd hun werk hebben moeten doen." Voor de activisten bevestigde de gang van zaken het beeld dat Nederland meer zorg toonde voor de relatie met Israël dan voor de hulpverleners en buurtbewoners.

Geigerteller

Uit onvrede gingen de buurtbewoners zelf aan de slag. Er kwam een Werkgroep Vliegverkeer Bijlmermeer die op onderzoek uitging. "We hadden een geigerteller waarmee we tips natrokken over gestort puin met verarmd uranium. Er zijn monsters urine en ontlasting van buurtbewoners met gezondheidsklachten naar een Zweeds laboratorium gestuurd. Dat was het gevolg van de slechte communicatie: er was zo weinig vertrouwen in de autoriteiten, dat ook de wilde verhalen waar konden zijn."

Met name de betrokkenheid van Israël zorgde voor extra spanning in de buurt, zegt Van de Belt. "De Mossad had een reputatie. Als we weer iets op het spoor dachten te zijn, zeiden we half grappend, half ernstig tegen elkaar: ik hoop maar dat ze onze remleidingen niet doorsnijden. We hadden een codetaal voor woorden als plutonium als we over de telefoon met elkaar spraken, voor het geval we zouden worden getapt. Echt een jongensboek."

'Ook bij de parlementaire enquête zijn veel vragen niet gesteld'

De vermiste zwarte doos, de vrachtbrieven voor slechts een klein deel van de vracht, de mannen in de witte pakken: het werden bouwstenen van een complottheorie. "De mannen in de witte pakken," zegt Van de Belt terwijl hij opveert. "Ook zoiets! Na jaren van speculatie meldde zich in 2009 iemand van de gemeentelijke Dienst Milieu en Bouwtoezicht met de mededeling dat het collega's zijn geweest. Waarom zo laat pas? Het hele land sprak over de mannen met witte pakken, en hij kwam er toen mee." Pa Sem

De kritische vragen van de buurtactivisten vonden weerklank in de media, dat wil zeggen bij het handjevol journalisten dat zich in de zaak had vastgebeten. "Het is echt aan die mensen te danken dat de politiek niet meer om het dossier heen kon. Al ging ook dat moeizaam. Niemand had er veel zin in. Rob van Gijssel, Rob Oudkerk en Tara Singh Varma toonden zich echte volksvertegenwoordigers, de meeste anderen waren politici die vooral druk bezig waren hun knopen te tellen."

Het kwam uiteindelijk tot een parlementaire enquête die in 1998 van start ging en twee jaar duurde. Van de Belt: "Ook toen zijn er heel veel vragen niet gesteld. Er kwam een tankbon boven water waaruit bleek dat het toestel niet uit New York was gekomen, maar uit Canada. Alles wees op wapenhandel, maar de commissie heeft zich er niet in willen vastbijten. Vanwege politieke en diplomatieke belangen werd cruciale informatie onder de pet gehouden."

Ook na de enquête bleef de Bijlmerramp om aandacht vragen in de buurt. "Septembermaand was onthullingsmaand," zegt Van de Belt lachend. "In de aanloop naar de herdenking kwam er elk jaar wel weer wat bovendrijven. Of we kregen een tip dat de cockpitvoicerecorder was gevonden door een

souvenirjager uit Oost die er ook een verzameling schildpadden op nahield. Dan gingen wij toch maar weer naar die man toe om te kijken of er iets van klopte."

Dat zou hij nu niet meer doen, zegt Van de Belt. "Het is voor mij klaar. Ik heb er ongelooflijk veel tijd en energie in gestoken, en dat wil ik niet meer. Ik steek mijn tijd nu liever in andere zaken, zoals de brug voor Pa Sem (die een jongen uit de vuurzee redde en daarbij zelf ernstig gewond raakte, red.). We zijn er met een comité alsnog in geslaagd een brug in de buurt van de rampplek naar hem vernoemd te krijgen. We hadden liever een borstbeeld gezien, maar dat was te duur. Dit is een mooie eerste stap. De onthulling is woensdag voor de herdenking, en eerlijk gezegd doet het eerste mij nu meer dan het tweede."

<